

**Nicolai Lancicii E Societate Iesv Opvscvlorvm Spiritvalivm
Tomvs ...**

Łęczycki, Mikołaj

Antverpiae, 1650

Monitum secundum. Non possunt laici esse Iudices Ecclesiasticorum, nec
excludere Ecclesiasticos à ferendis sententiis iudiciariis, sine interuentu
Iudicum Ecclesiasticorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78821](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78821)

tatem beneficiorum; exiguis, vel certe satis egenis diuicibus concessam debacchabit; lingua rabiem exercebit; ab officijs in Republica & Cancellarijs Regijs Ecclesiasticos arcebitis nil vestri interest, quid illi agant: Aduerte prius in excessus vestros, quorum causa; apud externos male auditis, tum immorem sceleris censuram, in alienos mores vitam que non nihil exerece licebit, ita tamen, vt integram causam, sano Prælatorum arbitrio relinquatis.

MONITVM SECVNDVM.

8. **E**Se mos in Regno Poloniæ, vt in publicis Regni iudicijs, (quæ Tribunalia appellantur) Regiâ autoritate, quotannis à nobilitate electi certi iudices, laicorum lites & controuersias diiudicent, & sententias non admissâ appellatione ferant: deinde eliguntur partim aliquot laici iudices, partim aliquot Ecclesiastici electi & missi ab Ecclesijs Cathedralibus, qui iudicent causas & querelas intercedentes inter laicos & Ecclesiasticos. Et hoc iudicium appellatur, *iudicium compositum*. Quod & hæretici & quidam Pseudo-catholici sæpè conati sunt (iusto tamen conatu) abolere; ita, vt soli laici sine interuentu Ecclesiasticorum prælatorum, omnes lites & controuersias dirimerent & Ecclesiasticas personas iudicarent. Verum hoc compositum iudicium aboleri non posse sine graui scelere, & pœnâ anathematis, hinc apparet.

Primò. Abrogat, qui compositum iudicium Tribunalibus excludit, Ecclesiasticis ius legitimum, ab eis longo vsu roboratum. Et quandoquidem hoc ius vel priuilegium non leuis momenti est, sequitur, vt iniuria quoque per abrogatores huius iuris, Ecclesiasticis illata, nihilo minor sit.

9. *Secundò*. Si *Compositum iudicium* excluderetur Tribunalibus, iam adigerentur Ecclesiastici, eorum sæculari iudicio comparere iudicandi, quod ipsum est contra immunitatem Ecclesiasticam, quam, qui violat & iniquam supra Ecclesiasticos iurisdictionem sibi vsurpat, simul excommunicationis pœnâ subit, quem admodum, in præmitione primâ declaratum est.

Omni ætate, prisco etiam apud Christianos, Ecclesiastici iudicij vel præerant vt moderatores, vel aderant vt iudices. Videamus quid Doctor gentium Paulus Apostolus 1. Cor. 6. ad Prælatos Ecclesiæ scribat: *Nescitis, inquit, quoniam Angelos iudicabimus, quando magis secularia?* Quod ad omnes, quicumque Ecclesiæ præfunt hoc extenditur 1. Can. nemo cum seq. 9. q. 3. Ideò Imperatores Christiani, iudicium Ecclesiasticorum, quibuscunque de rebus ac negotijs, fixum ratumque esse volue-

runt 1. l. C. Theodos. de Episc. & Cler. Insuper Honorius & Arcadius libi. 4. C. de Episc. aud. Constituit liberam à iudicio sæculari, ad Ecclesiasticum appellationem, contradicente licet parte altera; nec amplius ad sæculares dabatur recessus. Idem fecit & Theodosius apud Gratian. Can. 34. 11. q. 1. & Carolus Magnus. Can. 36. eod. q. 1. & C. 13. ext. de Iudic. Quinimo Theodoricum quoque Gothorum Regem, quamuis Arianum, cum Italiâ longè lateque vastatâ, Romam subegisset, idem statuisse refert magnus ille Aurelius Cassiodorus lib. 3. Epist. 37. ad Petrum Episcopum.

Sed satis mirati non possum frivolum hunc quorundam Politicorum consensum contra Ecclesiasticos Tribunalibus euicendos, maius in dies incrementum sumere, cum expressè Iustinianus Imperator, etiam Litanias abque Ecclesiasticorum consilio fieri prohibuerit, nisi fortè maiori iudicio, directione & scientiâ Litanæ indigeant, quàm Tribunalia, minime. At certè scientiam, & sanum ad bene discernenda negotia consilium vbi feracius reperies, non inter Spirituales & Ecclesiasticos? En Spiritus S. hac de re nos reddit securos Malach 2. v. 7. *Labia Sacerdotis custodient Scientiam, & Legem requirunt ex ore eius, quia Angelus Domini exercituum est.* Hinc & ipse Deus Deut. 17. à vers. 8. *Equè in rebus politicis ac Spirituales certantes lite remittit à sæculari ad Tribunal Ecclesiasticum, maxime si discordes iudicium sententiæ vel causæ difficiliore intercesserint. Quod si quis Decreto Sacerdotis nõ acqueuerit mandante ibidem Deo, capitis impendio crimen expiare debebat vers. 12. Qui autem superbiuerit nolens obedire Sacerdotis imperio, qui eo tempore ministras Domino Deo tuo, & Decreto Iudicis, morietur homo ille, & auferes malum de Israël:* tum temporis enim penes Sacerdotes erat, noxios ad mortem condemnare, in pœnam peccati per iustitiam punitiuam, vt constat ex nonnullis exemplis, Exod. 32. v. 28. Num. 31. vers. 2. Paralip. 23. vers. 14. 3. Reg. 18. vers. 40. & in alijs locis. Iam Sacra Scriptura ius Ecclesiasticum & sæculare vetus, quinimò Constitutiones etiam antiquiores florentissimi Poloniarum Regni, Ecclesiasticos, ad Tribunalia Sæcularium adhibendos censent, nec tamen quidquam proficiunt. Ad Ethnicos, solò naturæ lumine felices, me confero. Quæ verò Sacerdotum apud eos autoritas? quæ honor? Consulium Senatorumque dignitas? Græcis Romanisque satis ad gloriam fuit illustris, at illustrior, forte Sacerdotum à quorum arbitrio secretum, si quod consilium aut Tribunal agebatur, vt piaculum expiari debuit.

11. Quæris hac de re Scriptores ethnicos? copiosi respondent: Cicer. 1. 2. & 3. de Legibus, & lib. de Diuin. 1. in oratione pro domo sua: Tacitus lib. 3. 8. 11. Annal. Plin. lib. 4. Epist. 31. & lib. 10.

lib. 10. Epist. 73. Plutarchus in Numa, Marcello, & in qq. Rom. 44. & vlt. Lampridius in vita Alex. Imp. Quod si verò obstinatus aliquis à Sacerdotum arbitrio recesserit, impietatis arguatur, omnique arcebat amicitiam consuetudine. Hoc apud Athenienses religiosè admodum obseruatum fuisse, memorat Plato lib. 5. de legibus propè finem, Aristophanes in Horis, Euripides in Oreste; Cicero lib. 3. Offic. Apud Gallos Cæsar lib. 6. de bello Gall. Apud Germanos, Tacitus lib. 6. hist. siue de moribus German. Apud Romanos, Cicero lib. 1. de diuinat. Horatius Epod. Od. 5. & apud reliquas gentes, Plinius l. 6. hist. c. 22. & l. 28. c. 2. Lilius lib. 4.

12. Sed quod magis mireris in Ethnicis, hac solâ intercedente causâ, Sacerdotum nimirum hæc in parte irreuerentiâ, plurimi Senatu suâque dignitate mouebantur, quemadmodum testatur Cicero lib. 2. de legibus; Lilius lib. 4. Plutarchus in Marcello; Valerius Max. lib. 1. c. 2. & 3. Sed operæ pretium eloquentissimum illum Romanum audire Oratorem, qui tantum in oratione pro domo sua, Pontificiæ potestati tribuit, *vt ei omnis Reipublice dignitas, omnium ciuitatum salus, vita, libertas, ara, dii penates, bona, fortuna, domicilia, illorum sapientia, fides, potestatiq; commissa creditaq; esse viderentur.* Neque aliam inuenies causam, cur Magnus Alexander, ille orbis domitor, insolens gloriæ cultor cæteroqui ferus, euerfis nobilissimæ vrbis Thebanæ manibus, Sacerdotes inuiolatos securosq; esse voluerit, cum aliter processerit cum Senatu Ciuitatis, omniq; nobilitate, quam non proseripit modò, verum etiam publicatam præconis voce venalem hæcæ subiecit. Latius hac de re, Elianus lib. 13. ver. hist. c. 7.

Habent igitur nostri Politico-Catholici, vel ipsos ethnicos in colendis obseruandisque Sacerdotibus Præceptores, vti nam & imitentur, & illud quod D. Ambrosius apud Gratian. in c. duo. 96. dist. refert, menti suæ diligentius imprimant, atque identidem repetant: *Aurum nimirum non tam preciosus esse plumbo, quam Regiâ potestate Ordo Sacerdotalis.*

MONITVM TERTIVM.

14. Peccati mortalis grauitatem & communem Ecclesiæ hac in parte censuram incurrun, quicunque, siue Constitutionum adminiculo, siue quæsitâ aliunde ratione, prætextu, colore, admittuntur, ne Clausuris, Ecclesiis, alijsq; Sacris locis & personis, partim dono, partim testamento relicta, similiq; modo oblata, bona immobilia applicentur. Idem & de illis dictum puta, qui Ecclesiasticos impediunt in coëmendis vel commutandis possessionibus, & qui Constitutiones eiusmodi eundem, quæ fundos & prædia, dono vel testamento

data in possessionem, Secularibus diuendere, iusto seruato precio iubent. Par & de cæteris iudicium, qui Ecclesiasticos priuant mutua iureque naturali roboratâ & legitima in bona Consanguineorum successione.

Dèclaratio huius rei, facilis est neque minus clara. Quicunque enim Ecclesiasticorum saltem imminuunt libertatem, & immunitatem Ecclesiasticam in te graui violant, quæ illis diuino humanoq; iure delata est, mortali primùm noxa, demum infami ab Ecclesiâ proseriptione damnantur. Sed illi qui prohibent bona immobilia Ecclesiis & personis ac locis Ecclesiasticis applicari, & qui patier illa coëmere, vel per commutationem acquirere vetant, acquisita verò Scriptoq; firmata atque concessa non possideri, sed diuendi volunt, illorumq; loco æquiuales pretium, & sæpè iniquum obtrudunt, violant & imminuunt immunitatem Ecclesiasticam. Igitur nõ peccati modo lethalis, verum etiam excommunicationis pœnam contrahunt. Ita summus Christi in terris Vicarius constituit Bonifacius Papa VIII. in c. fin. de reb. Eccles. non alienandis in 6. Alexander 4. in c. 1. de immunit. Eccl. eodem libro: Innocentius III. in c. fin. de reb. Eccl. non alienand. Gregorius IX. Clemens IV. Martinus IV. nostræ verò proximus ætati Paulus V. anno 1606. minori de causâ, anathemate percussit, & à communi Catholicorum consuetudine seiuinxit Rempublicam Venetam, omnemque illius ditionem. Causam quærit inter præcipuas, hæc.

Statuerat ea Respublica anno 1605, ne intra dominium Venetum, quisquam auderet absque licentia Senatus, fundos & immobilia bona, in Ecclesias, aliosq; pios vsus etogere vel dispensare. Quod si quis iam eis impenderit, certo interiecto spatio temporis, debebant Ecclesiastici bona diuendere, acceptamq; pecuniam conuertere in pios vsus. Attamen in hac Venetorum Constitutione, tria quedam mitiora videre est, quæ in his nostrorum Politicorum machinationibus desiderates. *Primò*: non prohibebant absoluit, quemadmodum nostri Politici, Ecclesiasticos bonorum immobilium hæredes scribi, *Secundò*: Concedebant Veneti Ecclesiasticis bonorum immobilium donationes, at secus nostri volunt Politici, vt nimirum velint, nolint, acquiescant quantumcunque ex diuenditis bonis pretio. *Tertiò*: Permittiebant, vt bonis ex æquo venditis illam referrent Ecclesiastici pecuniam, quæ par esset pretio rei æstimatæ, nostri verò Politici prætendunt, vt aliquid pecuniæ, pro bonis acceptis offeratur, quarta nimirum pars ex pretio æstimatæ rei, quemadmodum Monialibus pendendi solet. Nihilominus tamen, hæc solam ob causam Paulus V. declarauit, ideo quoque Venetos tum temporis proseriptos fuisse ab Ecclesiâ